HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a cincea)

20 septembrie 2019*

„Funcție publică – Funcționari – Procedură disciplinară – Hărțuire morală – Sancțiune disciplinară – Retrogradare cu un grad și readucerea la zero a punctelor de promovare – Respingerea cererii de asistență a reclamantei – Modul de desfășurare a anchetei administrative – Cerința imparțialității – Dreptul de a fi ascultat – Neregularitate procedurală – Consecințe ale neregularității procedurale”

În cauza T-47/18,

UZ, funcționară a Parlamentului European, reprezentată de J.-N. Louis, avocat,

reclamantă,

împotriva

Parlamentului European, reprezentat inițial de V. Montebello-Demogeot și de Í. Ní Riagáin Düro, ulterior de V. Montebello-Demogeot și de I. Lázaro Betancor, în calitate de agenți,

pârât,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 270 TFUE, prin care se urmărește, pe de o parte, anularea Deciziei din 27 februarie 2017 a Parlamentului prin care i s-a aplicat reclamantei sancțiunea disciplinară a retrogradării de la gradul AD 13 treapta 3 la gradul AD 12 treapta 3, cu readucerea la zero a punctelor de merit obținute în gradul AD 13 și, pe de altă parte, anularea deciziei de respingere a cererii sale de asistență,

TRIBUNALUL (Camera a cincea),

compus din domnul D. Gratsias, președinte, doamna I. Labucka și domnul I. Ulloa Rubio (raportor), judecători,

grefier: doamna M. Marescaux, administratoare,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 9 aprilie 2019,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

Istoricul cauzei

1 Reclamanta, UZ, a ocupat un post de șef de unitate la Parlamentul European de la 1 ianuarie 2009. Ea era încadrată, ultima dată, în gradul AD 13 treapta 3.

2 La 24 ianuarie 2014, 14 dintre cei 15 membri ai unității sale (denumiți în continuare „autorii plângerii”) au adresat secretarului general al Parlamentului o cerere de asistență, în temeiul articolului 24 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene (denumit în continuare „statutul”), invocând hărțuirea morală din partea reclamantei.

3 Ca urmare a acestei cereri, prin scrisoarea din 17 februarie 2014, directorul general al Direcției Generale Personal (denumită în continuare „DG PERS”) a indicat autorilor plângerii că au fost adoptate măsuri provizorii. Era vorba în special despre încredințarea administrării personalului unității în cauză unei alte persoane și despre deschiderea unei anchete administrative.

4 Prin scrisoarea din 19 martie 2014, secretarul general al Parlamentului a informat reclamanta cu privire la deschiderea unei anchete administrative.

5 La 20 noiembrie 2014, reclamanta a fost audiată de directorul general al DG PERS.

6 Doi anchetatori, unul înlocuindu-l pe celălalt ca urmare a pensionării, au întocmit două rapoarte, la data de 3 martie și de 17 noiembrie 2015. Reclamanta a fost audiată după întocmirea fiecărui raport la 17 iunie și, respectiv, la 2 decembrie 2015, de directorul general al DG PERS.

7 Prin scrisoarea din 6 ianuarie 2016, reclamanta a fost informată de secretarul general al Parlamentului cu privire la sesizarea comisiei de disciplină pentru încălcarea obligațiilor statutare.

8 Reclamanta a fost audiată de comisia de disciplină la 17 februarie, la 9 martie, la 8 aprilie și la 26 mai 2016.

9 Reclamanta a adresat o scrisoare directorului general al DG PERS la 25 februarie 2016 care a răspuns prin scrisoarea din 1 martie 2016.

10 La 25 iulie 2016, comisia de disciplină a adoptat în unanimitate un aviz cu următoarele concluzii:

„28. Având în vedere ceea ce precedă, comisia de disciplină propune [autorității împuternicite să facă numiri] sancționarea tuturor faptelor culpabile săvârșite de [UZ] cu o sancțiune globală constând în retrogradarea cu un grad în aceeași grupă de funcții.

29. În lumina abaterilor grave ale [UZ] în administrarea personalului și având în vedere obligația de solicitudine a instituției față de [UZ] și față de alte persoane care pot fi afectate de acțiunile acesteia, comisia de disciplină consideră că [autoritatea împuternicită să facă numiri], în măsura posibilităților pe care i le oferă statutul, ar trebui să ia în mod serios în considerare o repartizare a acesteia într-un alt post-tip în cadrul Secretariatului General, în orice caz, astfel cum a solicitat ea însăși, în cadrul unei [direcții generale] alta decât […]”

11 Prin scrisoarea din 7 septembrie 2016, comisia de disciplină a transmis reclamantei avizul său.

12 Prin decizia din 20 septembrie 2016, secretarul general al Parlamentului a autorizat directorul general al DG PERS să îl reprezinte la audierea reclamantei, prevăzută la articolul 22 din anexa IX la statut, și l-a însărcinat să îi transmită eventualele observații ale acesteia cu privire la avizul emis de comisia de disciplină și transmis la 7 septembrie 2016.

13 Prin scrisoarea din 4 octombrie 2016, directorul general al DG PERS a invitat reclamanta să se prezinte la 20 octombrie 2016 la o audiere, în conformitate cu articolul 22 alineatul (1) din statut, pentru a-și putea prezenta observațiile cu privire la avizul comisiei de disciplină.

14 Reclamanta a confirmat primirea acestei invitații la 6 octombrie 2016 și, prin scrisoarea din 11 noiembrie 2016, a adresat observațiile sale directorului general al DG PERS.

15 La 14 noiembrie 2016, reclamanta a fost audiată de directorul general al DG PERS. În cursul acestei audieri, reclamanta a predat o notă și a solicitat asistența Parlamentului ca urmare a amenințărilor care i-ar fi fost aduse de membri ai unității sale.

16 Prin scrisoarea din 30 noiembrie 2016, directorul general al DG PERS a propus transferul reclamantei, cu titlu temporar, într-o altă unitate.

17 Prin scrisoarea din 9 ianuarie 2017, reclamanta a acceptat acest transfer.

18 Prin decizia din 27 februarie 2017, secretarul general al Parlamentului a adoptat decizia de a-i aplica reclamantei sancțiunea disciplinară a retrogradării în aceeași grupă de funcții, de la gradul AD 13 treapta 3 la gradul AD 12 treapta 3, cu readucerea la zero a punctelor de merit obținute în gradul AD 13 anterior (denumită în continuare „decizia privind retrogradarea și readucerea la zero a punctelor de merit”).

19 Prin scrisoarea din 2 martie 2017, secretarul general al Parlamentului a informat reclamanta cu privire la decizia de retrogradare și de readucere la zero a punctelor de merit și i-a propus o repartizare într-un post de administrator într-o altă unitate.

20 Prin scrisoarea din 3 aprilie 2017, reclamanta a adresat secretarului general al Parlamentului observații referitoare la propunerea repartizării sale într-o altă unitate.

21 Prin scrisoarea din 9 mai 2017, secretarul general al Parlamentului a confirmat primirea observațiilor reclamantei și i-a comunicat decizia de repartizare într-o altă unitate pe postul de „director administrativ”.

22 Prin scrisoarea din 6 iunie 2017, reclamanta a sesizat autoritatea împuternicită să facă numiri (denumită în continuare „AIPN”) a Parlamentului cu o reclamație împotriva deciziei de retrogradare și de readucerea la zero a punctelor de merit.

23 Prin scrisoarea din 14 iunie 2017, reclamanta a sesizat secretarul general al Parlamentului cu o reclamație îndreptată împotriva respingerii implicite a cererii sale de asistență.

24 Prin scrisoarea din 20 iulie 2017, directorul general al DG PERS a respins cererea de asistență a reclamantei.

25 Prin scrisoarea din 6 octombrie 2017, președintele Parlamentului a respins reclamațiile formulate de reclamantă în scrisorile din 6 și din 14 iunie 2017.

26 Prin scrisoarea din 17 noiembrie 2017, reclamanta l-a întrebat pe secretarul general al Parlamentului dacă administrația identificase un post vacant corespunzător formării, experienței profesionale, aptitudinilor și dorințelor sale.

27 Prin scrisoarea din 18 ianuarie 2018, secretarul general al Parlamentului a răspuns că repartizarea reclamantei pe postul de „director administrativ” într-o altă unitate trebuia să fie considerată ca permanentă.

Procedura și concluziile părților

28 Prin act depus la grefa Tribunalului la 29 ianuarie 2018, reclamanta a introdus prezenta acțiune. Prin scrisoarea depusă la grefa Tribunalului în aceeași zi, completată printr-o scrisoare din 5 februarie 2018, ea a formulat o cerere întemeiată pe articolul 66 din Regulamentul de procedură al Tribunalului pentru obținerea anonimatului, pe care Tribunalul a admis-o prin decizia din 4 aprilie 2018. La 23 aprilie 2018, Parlamentul a depus memoriul în apărare.

29 La 6 august 2018, reclamanta a depus memoriul în replică, iar la 4 octombrie 2018, Parlamentul a depus memoriul în duplică.

30 Prin act motivat depus la grefa Tribunalului la 18 octombrie 2018, reclamanta a solicitat să fie ascultată în cadrul unei ședințe de audiere a pledoariilor, în temeiul articolului 106 din Regulamentul de procedură.

31 La propunerea judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a cincea) a decis deschiderea fazei orale a procedurii și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 91 din Regulamentul de procedură, a invitat părțile să răspundă la anumite întrebări și a invitat Parlamentul să prezinte mai multe documente.

32 La 18 martie 2019, reclamanta și Parlamentul au răspuns la întrebări, iar Parlamentul a depus documentele solicitate.

33 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 9 aprilie 2019.

34 În cadrul unei noi măsuri de organizare a procedurii, adoptată în ședință, Tribunalul a invitat Parlamentul să răspundă în scris la alte întrebări și să depună alte documente. Parlamentul a răspuns la întrebările menționate și a depus documentele respective la 16 aprilie 2019, iar reclamanta și-a prezentat observațiile la 6 mai 2019.

35 Reclamanta solicită Tribunalului:

– anularea deciziei de retrogradare și de readucere la zero a punctelor de merit;

– anularea deciziei de respingere a cererii sale de asistență;

– obligarea Parlamentului la plata cheltuielilor de judecată.

36 Parlamentul solicită Tribunalului:

– respingerea acțiunii;

– obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la decizia de retrogradare și de readucere la zero a punctelor de merit

37 Reclamanta invocă în esență două motive în susținerea acțiunii sale formulate împotriva deciziei de retrogradare și de readucere la zero a punctelor de merit. Primul motiv se întemeiază pe lipsa de regularitate a anchetei administrative, al doilea motiv se întemeiază pe lipsa de regularitate a lucrărilor comisiei de disciplină și pe lipsa audierii de către autoritatea competentă la încheierea acestora.

Cu privire la lipsa de regularitate a anchetei administrative

38 Trebuie amintit că dreptul Uniunii Europene impune ca procedurile administrative să se desfășoare cu respectarea garanțiilor conferite de principiul bunei administrări, consacrat la articolul 41 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Printre aceste garanții se numără obligația instituției competente de a examina cu atenție și cu imparțialitate toate elementele pertinente ale cauzei. Dreptul oricărei persoane de a beneficia, în ceea ce privește problemele sale, de un tratament imparțial privește, pe de o parte, imparțialitatea subiectivă, în sensul că niciunul dintre membrii instituției în cauză, care este însărcinat cu soluționarea cauzei, nu trebuie să fie părtinitor sau să aibă prejudecăți și, pe de altă parte, imparțialitatea obiectivă, în sensul că instituția trebuie să ofere garanții suficiente pentru a exclude în această privință orice îndoială legitimă (a se vedea Hotărârea din 11 iulie 2013, Ziegler/Comisia, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punctul 155 și jurisprudența citată).

39 În lumina acestor considerații trebuie examinate argumentele reclamantei întemeiate în esență, în primul rând, pe faptul că nu a fost audiată de autoritatea competentă, în al doilea rând, pe prezența mai multor anchetatori în cursul procedurii administrative, în al treilea rând, pe lipsa de imparțialitate a anchetatorilor, în al patrulea rând, pe neluarea în considerare a comportamentului autorilor plângerii și, în al cincilea rând, pe neluarea în considerare a mărturiilor în favoarea sa.

40 În ceea ce privește primul argument, potrivit căruia reclamanta nu ar fi fost audiată de AIPN competentă, trebuie arătat că, în ședință, aceasta a indicat că nu menține respectivul argument, aspect despre care s-a luat act în procesul-verbal al ședinței.

41 În ceea ce privește cel de al doilea argument, întemeiat pe prezența mai multor anchetatori în cursul anchetei administrative, rezultă din explicațiile furnizate de Parlament că această anchetă administrativă avea două componente. Doi anchetatori fuseseră numiți pentru componenta „disciplinară”, care viza diverse încălcări de către reclamantă ale obligațiilor statutare, cu excepția hărțuirii, iar un al treilea anchetator fusese numit pentru componenta „hărțuire”.

42 Trebuie amintit că audierea desfășurată în etapa anchetei administrative, la cererea AIPN, este destinată să îi permită acesteia din urmă să examineze dacă este necesară sesizarea comisiei de disciplină în temeiul articolului 12 din anexa IX la statut și, în acest caz, să întocmească raportul care indică comportamentele imputate și, dacă este cazul, împrejurările în care aceste comportamente au fost adoptate (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 martie 1998, Tzoanos/Comisia, T-74/96, EU:T:1998:58, punctul 340).

43 În această privință, autoritatea însărcinată să efectueze o anchetă administrativă dispune, astfel cum reiese din jurisprudență, de o largă putere de apreciere în desfășurarea anchetei (Hotărârea din 11 iulie 2013, Tzirani/Comisia, F-46/11, EU:F:2013:115, punctul 124, și Hotărârea din 18 septembrie 2014, CV/CESE, F-54/13, EU:F:2014:216, punctul 43; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2012, Skareby/Comisia, F-42/10, EU:F:2012:64, punctul 38).

44 Prin urmare, întrucât reclamanta nu a demonstrat în ce mod prezența mai multor anchetatori în cursul anchetei administrative ar fi reprezentat o atingere adusă drepturilor sale, acest al doilea argument trebuie respins.

45 În ceea ce privește cel de al treilea argument, întemeiat pe lipsa de imparțialitate a anchetatorilor, reclamanta susține îndeosebi, pe de o parte, că unul dintre cei doi anchetatori responsabil de componenta „disciplinară", înainte de deschiderea oricărei proceduri în privința sa, a avut calitatea de consilier al unuia dintre autorii plângerii. Prin urmare, acest anchetator nu mai avea independența și imparțialitatea necesare pentru a participa la ancheta administrativă. Din aceasta ar rezulta o încălcare a dreptului la apărare al reclamantei. Pe de altă parte, anchetatorul responsabil pentru componenta „hărțuire" ar fi dat o informație inexactă atunci când a mărturisit unuia dintre autorii plângerii, în cadrul audierii acestuia, că tocmai fusese informat cu privire la cauza în discuție, în condițiile în care fusese consultat încă de la momentul formulării cererii de asistență de către autorii plângerii. Acesta nu ar fi trebuit să accepte niciodată rolul de anchetator pentru acuzațiile de hărțuire, opiniile sale fiind în mod evident influențate de mărturiile obținute în cadrul anchetei în temeiul articolului 24 din statut.

46 Parlamentul susține, în ceea ce îl privește pe unul dintre cei doi anchetatori responsabili de componenta „disciplinară", că secretarul general i-a indicat deja reclamantei că obiectul întâlnirii în discuție viza în principal efectuarea unei cereri de concediu pentru creșterea copilului și că, în momentul în care avusese loc această întâlnire, membrul DG PERS pe care respectivul autor al plângerii l-a întâlnit nu știa încă faptul că urma să fie numit anchetator. În plus, nu ar fi fost comunicată nicio informație referitoare la prezenta cauză. În ceea ce îl privește pe anchetatorul responsabil de componenta „hărțuire", Parlamentul a explicat, în ședință, că acest anchetator era președintele Comitetului consultativ privind hărțuirea la locul de muncă și prevenirea acesteia la locul de muncă și că în această calitate a avut cunoștință de prezenta cauză, fără a trebui să se concluzioneze că exista un conflict de interese în această privință.

47 Referitor la lipsa de imparțialitate a unuia dintre anchetatorii componentei „disciplinare", rezultă din răspunsul reclamantei la măsura de organizare a procedurii că, în cursul audierii sale din data de 26 mai 2016, unul dintre autorii plângerii a indicat că a întâlnit acest anchetator la o dată anterioară deschiderii anchetei administrative care o viza pe reclamantă. Potrivit mărturiei acestui autor al plângerii, el s-a deplasat la Luxemburg (Luxemburg) pentru a se informa cu privire la o eventuală anchetă a Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF) deschisă în privința sa, întrucât colegii i-au explicat că soțul reclamantei l-a denunțat, la inițiativa acesteia, la acest organism, în legătură cu pretinse neregularități legate de un concediu pentru creșterea copilului, „ca răzbunare", „deoarece colegul respectiv [i-ar fi] sabotat munca".

48 Parlamentul nu neagă existența acestei întâlniri anterioare deschiderii anchetei administrative între unul dintre autorii plângerii și un viitor anchetator, dar susține în primul rând că nicio informație privind cauza în discuție nu a fost comunicată de acesta din urmă cu ocazia respectivei întâlniri și, în al doilea rând, că membrul DG PERS nu putea ști că urma să fie numit anchetator.

49 În ceea ce privește primul argument al Parlamentului, potrivit răspunsului dat de acesta în urma măsurii de organizare a procedurii, nu există niciun suport al conținutului conversației dintre unul dintre autorii plângerii și membrul DG PERS.

50 În orice caz, în ceea ce privește al doilea argument al Parlamentului, astfel cum s-a amintit, imparțialitatea obiectivă presupune ca instituția să ofere garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă (a se vedea punctul 38 de mai sus).

51 În speță, din mărturia unuia dintre autorii plângerii (a se vedea punctul 47 de mai sus) reiese că un membru al DG PERS se întâlnise cu el înainte de deschiderea anchetei și că, în cadrul acestei întâlniri, îi raportase acestui membru, desemnat ulterior anchetator, că a fost denunțat la OLAF de reclamantă și, mai precis, prin intermediul soțului ei, „ca răzbunare” cu privire la pretinse nereguli.

52 Se impune constatarea faptului că o astfel de mărturie îi poate crea reclamantei îndoieli legitime cu privire la imparțialitatea anchetatorului care ar fi putut fi influențat de caracterul deosebit de răuvoitor al pretinsului său comportament, astfel cum i-a fost acesta raportat.

53 În plus, trebuie arătat că reclamanta a pus în discuție această lipsă de imparțialitate în nota sa predată Parlamentului în cursul audierii sale din 14 noiembrie 2016 (a se vedea punctul 15 de mai sus).

54 În această privință, este necesar să se arate că nimic nu indică faptul că ar fi fost dificil pentru Parlament să aleagă, dintre funcționarii săi, o persoană care să nu fi avut nicio cunoștință prealabilă despre faptele din speță și care să nu îi fi creat astfel reclamantei nicio îndoială legitimă.

55 Prin urmare, este necesar să se concluzioneze că Parlamentul nu ar fi trebuit să numească un anchetator care a întâlnit unul dintre autorii plângerii anterior deschiderii anchetei.

56 O astfel de constatare nu poate fi repusă în discuție de informația dată de Parlament în cadrul ședinței, potrivit căreia OLAF nu a deschis o anchetă cu privire la acest subiect.

57 În ceea ce privește pretinsa lipsă de imparțialitate a anchetatorului componentei „hărțuire”, rezultă din explicațiile date de Parlament în ședință că, înainte de a fi numit anchetator pentru componenta „hărțuire” în cadrul anchetei administrative, întemeiate pe articolul 86 alineatul (2) din statut, acesta prezidase Comitetul consultativ privind hărțuirea la locul de muncă și prevenirea acesteia care hotărâse, în urma cererii de asistență a autorilor plângerii în temeiul articolului 24 din statut, ca administrarea unității, al cărei șef era reclamanta, să fie încredințată unei alte persoane.

58 Trebuie, așadar, să se constate, având în vedere concluzia Comitetului consultativ privind hărțuirea la locul de muncă și prevenirea acesteia că, atunci când a fost numit anchetator pentru componenta „hărțuire”, acesta putea deja să aibă o opinie negativă cu privire la reclamantă. Respectivul fapt este de asemenea de natură să repună în discuție imparțialitatea obiectivă a anchetatorilor.

59 Prin urmare, trebuie să se concluzioneze că, atât prin numirea ca anchetator în cadrul anchetei administrative a unui membru al DG PERS care îl întâlnise deja pe unul dintre autorii plângerii, cât și prin numirea ca anchetator a președintelui Comitetului consultativ privind hărțuirea și prevenirea acesteia care a decis îndepărtarea reclamantei, Parlamentul nu a oferit garanțiile suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă, în sensul jurisprudenței amintite la punctul 38 de mai sus.

60 Cu toate acestea, potrivit unei jurisprudențe constante, pentru ca o neregularitate procedurală să poată justifica anularea unui act, este necesar ca, în lipsa acestei neregularități, procedura să fi putut conduce la un rezultat diferit (a se vedea Hotărârea din 14 februarie 2017, Kerstens/Comisia, T-270/16 P, nepublicată, EU:T:2017:74, punctul 74 și jurisprudența citată).

61 În cadrul acestei examinări, s-a statuat că trebuie să se țină cont de ansamblul împrejurărilor din speță și în special de natura obiecțiilor și de amploarea neregulilor procedurale săvârșite în raport cu garanțiile de care agentul a putut beneficia (a se vedea Hotărârea din 15 aprilie 2015, Pipiliagkas/Comisia, F-96/13, EU:F:2015:29, punctul 65 și jurisprudența citată).

62 Or, procedura disciplinară prevăzută în anexa IX la statut prevede două faze distincte. Prima fază este reprezentată de desfășurarea unei anchete administrative imparțiale (a se vedea punctul 38 de mai sus), inițiată printr-o decizie a AIPN, urmată de redactarea unui raport de anchetă și încheiată, după ascultarea persoanei interesate cu privire la faptele care i se impută, prin concluziile formulate în

raportul menționat. A doua fază este reprezentată de procedura disciplinară propriu-zisă, inițiată de AIPN pe baza acestui raport de anchetă, care constă fie în deschiderea unei proceduri disciplinare fără consultarea comisiei de disciplină, fie în sesizarea comisiei menționate pe baza unui raport întocmit de AIPN în funcție de concluziile anchetei și de observațiile pe care le-a prezentat persoana în cauză cu privire la anchetă.

63 În consecință, ancheta administrativă condiționează exercitarea de către AIPN a puterii sale de apreciere cu privire la calea care trebuie urmată după efectuarea anchetei, iar această cale poate conduce în final la aplicarea unei sancțiuni disciplinare. Astfel, în temeiul acestei anchete și al audierii agentului în cauză, AIPN apreciază, în primul rând, dacă trebuie sau nu să deschidă o procedură disciplinară, în al doilea rând, dacă aceasta trebuie să constea sau nu în sesizarea comisiei de disciplină, după caz, și, în al treilea rând, atunci când inițiază procedura în fața comisiei de disciplină, faptele cu privire la care să fie sesizată comisia menționată.

64 Prin urmare, întrucât competența AIPN nu este prestabilită, nu se poate exclude că, dacă ancheta administrativă ar fi fost condusă cu atenție și cu imparțialitate, ancheta menționată ar fi putut conduce la o altă apreciere inițială a faptelor și, astfel, ar fi putut avea consecințe diferite (Hotărârea din 14 februarie 2017, Kerstens/Comisia, T-270/16 P, nepublicată, EU:T:2017:74, punctul 82).

65 Având în vedere ceea ce precedă și fără a fi necesar să se examineze celelalte argumente prezentate de reclamantă, concluziile reclamantei prin care se urmărește anularea deciziei de retrogradare și de readucere la zero a punctelor de merit trebuie admise.

66 Cu toate acestea, din motive legate de o bună administrare a justiției, Tribunalul consideră util să se examineze al doilea motiv referitor la lipsa de regularitate a lucrărilor comisiei de disciplină și la lipsa audierii reclamantei de către autoritatea competentă la încheierea lucrărilor comisiei de disciplină.

Cu privire la lipsa de regularitate a lucrărilor comisiei de disciplină și la lipsa audierii de către autoritatea competentă la încheierea acestora

67 În susținerea celui de al doilea motiv, reclamanta arată, pe de o parte, că lucrările comisiei de disciplină nu s-au desfășurat legal și, pe de altă parte, că nu a fost audiată de autoritatea competentă la încheierea acestor lucrări.

68 În primul rând, în ceea ce privește pretinsa lipsă de regularitate a lucrărilor comisiei de disciplină în esență, pe de o parte, reclamanta susține că, în cadrul uneia dintre cele șase reuniuni ale comisiei de disciplină, Parlamentul a fost reprezentat de doi membri și că, la finalul acestei reuniuni, ea și consilierul său ar fi fost invitați să părăsească sala la încheierea audierii sale, iar cei doi reprezentanți ai Parlamentului ar fi rămas pentru a delibera cu membrii comisiei de disciplină. Din aceasta ar rezulta o încălcare a articolul 16 alineatul (2) din anexa IX la statut. Pe de altă parte, în ceea ce privește celelalte reuniuni, nu toți membrii comisiei de disciplină ar fi asistat la ele, deși toți ar fi participat la deliberare și la adoptarea avizului comisiei de disciplină. Ar fi vorba despre o încălcare a dreptului la apărare, întrucât Parlamentul nu poate afirma că, dacă toți membrii comisiei de disciplină ar fi asistat la toate reuniunile, avizul comisiei ar fi fost identic.

69 Parlamentul arată că prezența a doi dintre reprezentanții săi la una dintre reuniunile comisiei de disciplină se explică prin faptul că, astfel cum s-a arătat în cadrul primului motiv (a se vedea punctul 41 de mai sus), ancheta administrativă cuprindea două componente, și anume o componentă „disciplinară” și o componentă „hărțuire”. Intervenția unor anchetatori diferiți în aceste două componente ar justifica prezența acestor doi funcționari în cadrul comisiei de disciplină. În ceea ce privește faptul că nu toți membrii comisiei de disciplină au asistat la toate reuniunile, Parlamentul

explică faptul că, întrucât comisia de disciplină este compusă din membri titulari și supleanți, fiecare a putut să delibereze în mod valabil și să adopte avizul comisiei de disciplină la încheierea procedurii de consultare și de cercetare.

70 În ceea ce privește faptul că în cadrul uneia dintre cele șase reuniuni ale comisiei de disciplină Parlamentul a fost reprezentat de doi membri, trebuie subliniat că, deși autoritatea însărcinată cu efectuarea unei anchete administrative dispune de o largă putere de apreciere în desfășurarea anchetei (a se vedea punctul 42 de mai sus), procedura în fața comisiei de disciplină este, în ceea ce o privește, strict determinată de dispozițiile prevăzute în anexa IX la statut.

71 Astfel, articolul 16 alineatul (2) din anexa IX la statut indică în mod explicit că instituția în cauză este reprezentată în fața comisiei de disciplină de un funcționar împuternicit în acest sens de AIPN și care dispune de drepturi echivalente cu cele ale funcționarului în cauză.

72 În speță, Parlamentul nu putea, așadar, să fie reprezentat în mod valabil, în cadrul uneia dintre cele șase reuniuni, de doi funcționari. Într-adevăr, reclamanta, ale cărei interese erau apărate de un singur reprezentant, s-a aflat astfel într-o situație, în principiu, dezavantajoasă. În plus, reprezentanții Parlamentului nu ar fi trebuit să rămână în sala de reuniune pentru a delibera cu membrii comisiei de disciplină, în timp ce reclamanta și consilierul său fuseseră invitați să părăsească sala menționată. Prin urmare, trebuie să se constate că procedura în litigiu este afectată de o neregularitate procedurală și cu privire la acest aspect.

73 În ceea ce privește faptul că nu toți membrii comisiei de disciplină au asistat la toate reuniunile, iar uneori erau înlocuiți de supleanți, este suficient să se arate că articolul 5 din anexa IX la statut prevede desemnarea unor membri supleanți.

74 În această privință, trebuie subliniat că din înscrisurile din dosar rezultă că ultimele deliberări ale comisiei de disciplină au avut loc pe baza înregistrărilor și a transcrierilor tuturor martorii audiați, respectiv cei patru martori prezentați de autorii plângerii și cei patru martori prezentați de reclamantă.

75 Prin urmare, argumentul reclamantei întemeiat pe faptul că nu toți membrii comisiei de disciplină au asistat la toate reuniunile trebuie respins.

76 În al doilea rând, în ceea ce privește pretinsa lipsă a audierii de către autoritatea competentă după avizul comisiei de disciplină, reclamanta susține, printre altele, că secretarul general al Parlamentului este abilitat să audieze un funcționar înainte de a decide să îi aplice o sancțiune disciplinară. Or, o astfel de audiere nu ar fi avut loc.

77 Parlamentul susține că decizia Biroului Parlamentului din 13 ianuarie 2014 prevede că secretarul general este AIPN competentă, în sensul articolului 22 din anexa IX, pentru audierea funcționarului după avizul comisiei de disciplină, înainte de a adopta o sancțiune disciplinară precum o retrogradare în grad. Parlamentul explică faptul că, în speță, directorul general al DG PERS a audiat-o pe reclamantă însoțită de avocatul său, acționând pe baza unei delegări a secretarului general. În plus, reclamanta ar fi avut la dispoziție două luni pentru a completa procesul-verbal al acestei audieri, pentru a indica în scris eventualele sale observații. În sfârșit, chiar dacă interviul ar fi avut loc în prezența secretarului general, în locul directorului general al DG PERS, sancțiunea reținută ar fi fost aceeași, întrucât secretarul general a avut la dispoziție întregul dosar, cu alte cuvinte, concluziile întrevederii cu reclamanta, ale consilierului său și ale observațiilor lor suplimentare.

78 În această privință, trebuie amintit că Curtea a afirmat întotdeauna importanța dreptului de a fi ascultat și conținutul său foarte larg în ordinea juridică a Uniunii, considerând că acest drept trebuie să fie respectat în orice procedură susceptibilă de a conduce la un act cauzator de prejudiciu (a se vedea Hotărârea din 22 noiembrie 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punctul 85 și jurisprudența citată).

79 Dreptul de a fi ascultat garantează oricărei persoane posibilitatea de a-și face cunoscut în mod util și efectiv punctul de vedere în cursul procedurii administrative și înainte de adoptarea oricărei decizii susceptibile să îi afecteze în mod defavorabil interesele (a se vedea Hotărârea din 22 noiembrie 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punctul 87 și jurisprudența citată).

80 Dreptul de a fi ascultat are ca obiect, pentru a asigura o protecție efectivă a persoanei vizate, în special ca aceasta din urmă să poată corecta o eroare sau să invoce anumite elemente privind situația sa personală pentru ca decizia să fie adoptată, să nu fie adoptată sau să aibă un anumit conținut (Hotărârea din 11 decembrie 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punctul 37).

81 Dreptul de a fi ascultat implică de asemenea ca administrația să acorde toată atenția necesară observațiilor astfel prezentate de persoana interesată, prin examinarea, cu atenție și cu imparțialitate, a tuturor elementelor relevante ale speței (a se vedea Hotărârea din 22 noiembrie 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punctul 88 și jurisprudența citată).

82 Dreptul de a fi ascultat trebuie astfel să permită administrației să instrumenteze dosarul în așa fel încât să ia o decizie în deplină cunoștință de cauză și să o motiveze în mod adecvat, astfel încât, dacă este cazul, persoana interesată să își poată exercita dreptul la o cale de atac (a se vedea prin analogie Hotărârea din 11 decembrie 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punctul 59).

83 În sfârșit, existența unei încălcări a dreptului de a fi ascultat trebuie apreciată în special în funcție, printre altele, de normele juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea Hotărârea din 9 februarie 2017, M., C-560/14, EU:C:2017:101, punctul 33 și jurisprudența citată).

84 În această privință, articolul 22 alineatul (1) din anexa IX la statut prevede că AIPN va lua decizia, motivată, în urma audierii funcționarului în cauză, în termen de două luni de la primirea avizului comisiei de disciplină.

85 Astfel cum arată însuși Parlamentul, decizia Biroului său din 13 ianuarie 2014 prevede că secretarul general este AIPN competentă, în sensul articolului 22 din anexa IX la statut, pentru a audia funcționarul în urma avizului comisiei de disciplină, înainte de a adopta o sancțiune disciplinară precum o retrogradare în grad („Tabelul VI – Disciplină” din decizia menționată).

86 Or, Curtea a statuat deja că, având în vedere gravitatea sancțiunilor la care putea conduce procedura prevăzută în anexa IX la statut și ținând seama de termenii utilizați, dispoziția în vigoare la acea dată, care corespundea articolului 22 din anexa IX la statut, era o dispoziție de strictă interpretare și că aceasta trebuia interpretată ca impunând AIPN obligația de a efectua ea însăși audierea funcționarului. AIPN ar putea, din motive legate de buna funcționare a serviciilor, să încredințeze unuia sau mai multor membri ai săi misiunea de a audia funcționarul, doar respectând acest principiu și în condiții care să asigure apărarea drepturilor persoanelor interesate (Hotărârea din 11 iulie 1968, Van Eick/Comisia, 35/67, EU:C:1968:39, p. 503 și p. 504).

87 Din această jurisprudență reiese că AIPN nu poate încredința misiunea de a audia persoana interesată, într-un caz precum cel în speță, decât unuia sau mai multor membri ai săi și aceasta numai din motive legate de buna funcționare a serviciilor. Or, în mod vădit aceasta nu poate să fie situația în speță întrucât AIPN nu este compusă din mai mulți membri.

88 În orice caz, este necesar să se arate că Parlamentul nu a evocat niciodată existența unor motive referitoare la buna funcționare a serviciului pentru a justifica faptul că reclamanta nu fusese audiată de secretarul general, ci de directorul general al DG PERS.

89 Prin urmare, trebuie să se constate că decizia de retrogradare și de readucere la zero a punctelor de merit a fost adoptată fără să fi fost respectată condiția prevăzută la articolul 22 alineatul (1) din anexa IX la statut.

90 Argumentele invocate de Parlament nu ar putea repune în discuție această constatare.

91 În această privință, *primo*, Parlamentul susține că instanța Uniunii a admis, în cauze mai recente, că dreptul de a fi ascultat se consideră respectat atât timp cât persoana în cauză a fost în măsură să își facă cunoscut punctul de vedere oral sau în scris anterior unei decizii cauzatoare de prejudicii.

92 Or, trebuie să se constate că niciuna dintre hotărârile citate de Parlament în răspunsurile sale din 16 aprilie 2019 nu privea o procedură disciplinară reglementată de anexa IX la statut cu privire la care Curtea a subliniat gravitatea sancțiunilor la care putea conduce. Prin urmare, acest argument trebuie respins.

93 În orice caz, chiar dacă s-ar considera că, pentru ca dreptul reclamantei de a fi ascultată să fie respectat, ar fi fost suficient ca aceasta din urmă să își fi prezentat observațiile în scris, din Hotărârea din 11 iulie 1968, Van Eick/Comisia (35/67, EU:C:1968:39), reiese că aceste observații ar fi trebuit să fie prezentate direct AIPN pentru ca aceasta să își poată forma propria opinie cu privire la susținerile reclamantei înainte de a lua decizia în cunoștință de cauză. În această privință, nu poate fi suficient faptul că, înainte de a lua decizia, secretarul general al Parlamentului a putut avea la dispoziție procesul-verbal de audiere a reclamantei sau observațiile acesteia cu privire la avizul pronunțat de comisia de disciplină.

94 *Secundo*, Parlamentul susține de asemenea că modul de redactare a dispoziției în vigoare la acea dată, respectiv articolul 7 al treilea paragraf din anexa IX la statut, necesită o interpretare mai strictă ca urmare a mențiunii „persoana interesată care a fost audiată de [AIPN]”. Or, acest argument trebuie de asemenea respins, întrucât redactarea articolului 22 alineatul (1) din anexa IX la statut nu lasă nicio posibilitate pentru o interpretare mai puțin strictă, din moment ce aceasta cuprinde mențiunea potrivit căreia „[î]n urma audierii funcționarului, autoritatea împuternicită să facă numiri ia o decizie”.

95 *Tertio*, Parlamentul susține că statutul, astfel cum era în vigoare la data cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea din 11 iulie 1968, Van Eick/Comisia (35/67, EU:C:1968:39), nu conținea nicio dispoziție precum cea de la articolul 4 din anexa IX la statut, care permite în mod expres prezentarea de observații în scris de către funcționarul în cauză.

96 Or, potrivit articolului 4 din anexa IX la statut, funcționarul în cauză poate fi invitat să își formuleze observațiile în scris dacă nu poate fi audiat „din motive obiective”. În speță, Parlamentul nu a invocat existența unor astfel de motive obiective. Prin urmare, acest argument trebuie respins.

97 Parlamentul invocă, în răspunsurile sale din 16 aprilie 2019, hotărâri prin care instanța Uniunii ar fi admis prezentarea de observații în scris. Cu toate acestea, trebuie să se constate că niciuna dintre cauzele în care s-au pronunțat hotărârile menționate nu privea o procedură disciplinară reglementată de anexa IX la statut.

98 *Quarto*, potrivit Parlamentului, în timp ce cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 11 iulie 1968, Van Eick/Comisia (35/67, EU:C:1968:39), se referea la revocarea unui funcționar, cea din prezenta speță ar fi mai puțin gravă, având în vedere numai retrogradarea cu un singur grad, cu menținerea treptei 3. Contrar celor susținute de reclamantă, ar mai fi posibilă promovarea ei într-o funcție de conducere.

99 În această privință, este necesar să se arate că în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 11 iulie 1968, Van Eick/Comisia (35/67, EU:C:1968:39), nu există o limitare la ipoteza unei sancțiuni de revocare, ci este vizată, în general, orice procedură disciplinară, ca urmare a gravității consecințelor pe care o asemenea procedură le poate avea pentru persoana interesată. Or, nu se poate contesta că retrogradarea dintr-o funcție de conducere de gradul AD 13 spre un post de administrator de gradul AD 12 este o sancțiune gravă, întrucât determină pierderea unei funcții de conducere. În plus, se poate presupune că șansele de a redobândi o funcție de conducere sunt, după pierderea unui astfel de post în urma unei proceduri disciplinare, deosebit de reduse. Prin urmare, acest argument trebuie de asemenea respins.

100 În sfârșit, *quinto*, Parlamentul consideră că împrejurările cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea din 11 iulie 1968, Van Eick/Comisia (35/67, EU:C:1968:39), erau diferite dat fiind că, în acea cauză, nu fusese ținută nicio ședință prealabilă concedierii, în timp ce reclamanta în speță a fost audiată, pe baza unei delegări a directorului general al DG PERS de către secretarul general al Parlamentului, a putut să transmită observațiile sale în scris și a putut fi însoțită și reprezentată de avocatul său.

101 În această privință, trebuie să se constate că argumentul admis de Curte în Hotărârea sa din 11 iulie 1968, Van Eick/Comisia (35/67, EU:C:1968:39), se întemeia pe faptul că misiunea, dată de AIPN directorului general al administrației, de a audia persoana interesată era contrară dispozițiilor aferente din statut. În această privință, nu reiese nicidecum din hotărârea menționată că împrejurarea invocată de Parlament ar fi fost avută în vedere de Curte. Prin urmare, acest ultim argument trebuie respins.

102 Rezultă din cele ce precedă că motivul reclamantei referitor la lipsa audierii de către autoritatea competentă la încheierea lucrărilor comisiei de disciplină trebuie de asemenea admis.

Cu privire la decizia de respingere a cererii de asistență

103 Reclamanta arată că, în cursul audierii sale din 14 noiembrie 2016 de către directorul general al DG PERS, a solicitat în mod formal asistența Parlamentului ca urmare a unor amenințări precise și grave care i-au fost aduse de unii dintre autorii plângerii. Nu s-ar contesta faptul că directorul general al DG PERS a luat legătura de două ori cu consilierul reclamantei din cauza amenințărilor proferate la adresa acesteia de anumiți autori ai plângerii. De asemenea, nu s-ar contesta faptul că directorul general al DG PERS a solicitat consilierului reclamantei să vorbească cu aceasta pentru a renunța la participarea sa la două evenimente publice la care numele său figura în programul intervenienților. Prin scrisoarea din 30 noiembrie 2016 care propunea, cu titlu temporar, transferul reclamantei în interesul său și pentru a-i asigura protecția, directorul general al DG PERS ar fi recunoscut că gravitatea amenințărilor impunea adoptarea unor măsuri de protecție în favoarea acesteia. În sfârșit, AIPN era obligată să o asculte pe reclamantă, conform articolului 41 din Carta drepturilor fundamentale, înainte de a respinge cererea de asistență a acesteia.

104 Parlamentul susține că rezultă din jurisprudență că AIPN nu este ținută să ofere asistență unui funcționar suspectat, având în vedere elemente precise și pertinente, de o încălcare gravă a obligațiilor sale profesionale și pasibil, prin urmare, de proceduri disciplinare. În plus, în speță, AIPN responsabilă de acordarea asistenței, în temeiul articolului 24 din statut, a adoptat măsuri concrete pentru protejarea reclamantei în diferite situații, recomandându-i să evite orice contact cu colegii săi și repartizând-o temporar într-o altă unitate.

105 În replică, reclamanta adaugă că a acceptat respectiva repartizare temporară doar din cauza amenințărilor grave la adresa ei din partea unor autori ai plângerii. Deschiderea procedurii disciplinare nu ar putea justifica în sine faptul că autorii plângerii nu s-au considerat vinovați de săvârșirea unor fapte neadecvate față de reclamantă.

106 Trebuie amintit că, atunci când AIPN este sesizată, în temeiul articolului 90 alineatul (1) din statut, cu o cerere de asistență în sensul articolului 24 din statutul menționat, această autoritate trebuie, în temeiul obligației de asistență și în cazul în care se află în prezența unui incident incompatibil cu ordinea și cu liniștea serviciului, să intervină cu toată energia necesară și să răspundă cu rapiditatea și cu solicitudinea impuse de împrejurările din speță pentru stabilirea faptelor și pentru adoptarea, în cunoștință de cauză, a măsurilor adecvate. În acest scop, este suficient ca funcționarul sau agentul care solicită protecția instituției să prezinte un început de dovadă cu privire la realitatea atacurilor la care afirmă că este supus. În prezența unor astfel de elemente, este de competența instituției în cauză să ia măsurile adecvate, în special efectuând o anchetă administrativă, pentru a stabili faptele aflate la originea cererii de asistență, în colaborare cu autorul acesteia (Hotărârea din 26 ianuarie 1989, Koutchoumoff/Comisia, 224/87, EU:C:1989:38, punctele 15 și 16, Hotărârea din 12 iulie 2011, Comisia/Q, T-80/09 P, EU:T:2011:347, punctul 84, și Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-570/16, EU:T:2017:283, punctul 46).

107 Cu toate acestea, administrația nu poate fi ținută să ofere asistență unui funcționar suspectat, având în vedere elemente precise și pertinente, de o încălcare gravă a obligațiilor sale profesionale și pasibil, prin urmare, de proceduri disciplinare, chiar dacă o astfel de încălcare ar fi avut loc ca urmare a unor acte nelegale ale unor terți (Hotărârea din 23 noiembrie 2010, Wenig/Comisia, F-75/09, EU:F:2010:150, punctul 49).

108 Astfel, în speță, directorul general al DG PERS, prin scrisoarea din 20 iulie 2017, i-a indicat reclamantei că administrația nu era ținută să acorde asistență unui funcționar suspectat de o încălcare gravă a obligațiilor sale profesionale.

109 În această privință, este suficient să se constate că, la data formulării cererii de asistență de către reclamantă, fusese deja deschisă o anchetă administrativă în privința sa pentru fapte care, dacă ar fi fost dovedite, ar fi fost pasibile de cercetări disciplinare. În orice caz, din dosar reiese că, în cursul anchetei sus-menționate au apărut elemente precise și pertinente care au permis Parlamentului să suspecteze că reclamanta își încălcase în mod grav obligațiile profesionale și să considere că aceasta ar putea fi pasibilă de proceduri disciplinare.

110 În consecință, trebuie să se concluzioneze că Parlamentul avea dreptul să respingă, fără o audiere prealabilă, cererea de asistență a reclamantei.

111 Prin urmare, cererea de anulare a deciziei de respingere a cererii de asistență a reclamantei trebuie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

112 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Cu toate acestea, potrivit articolului 134 alineatul (3) din același regulament, în cazul în care părțile cad fiecare în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată.

113 În speță, întrucât cererea de anulare a deciziei de retrogradare și de readucere la zero a punctelor de merit a fost admisă, iar cererea de anulare a deciziei de respingere a cererii de asistență a reclamantei a fost respinsă, reclamanta și Parlamentul suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea)

declară și hotărăște:

1) **Anulează Decizia din 27 februarie 2017 a Parlamentului European prin care i s-a aplicat lui UZ sancțiunea disciplinară a retrogradării de la gradul AD 13 treapta 3 la gradul AD 12 treapta 3, cu readucerea la zero a punctelor de merit obținute în gradul AD 13.**

2) **Respinge în rest acțiunea.**

3) **UZ și Parlamentul suportă propriile cheltuieli de judecată.**

Gratsias Labucka Ulloa Rubio

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 20 septembrie 2019.

Semnături